

KARTA EVIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

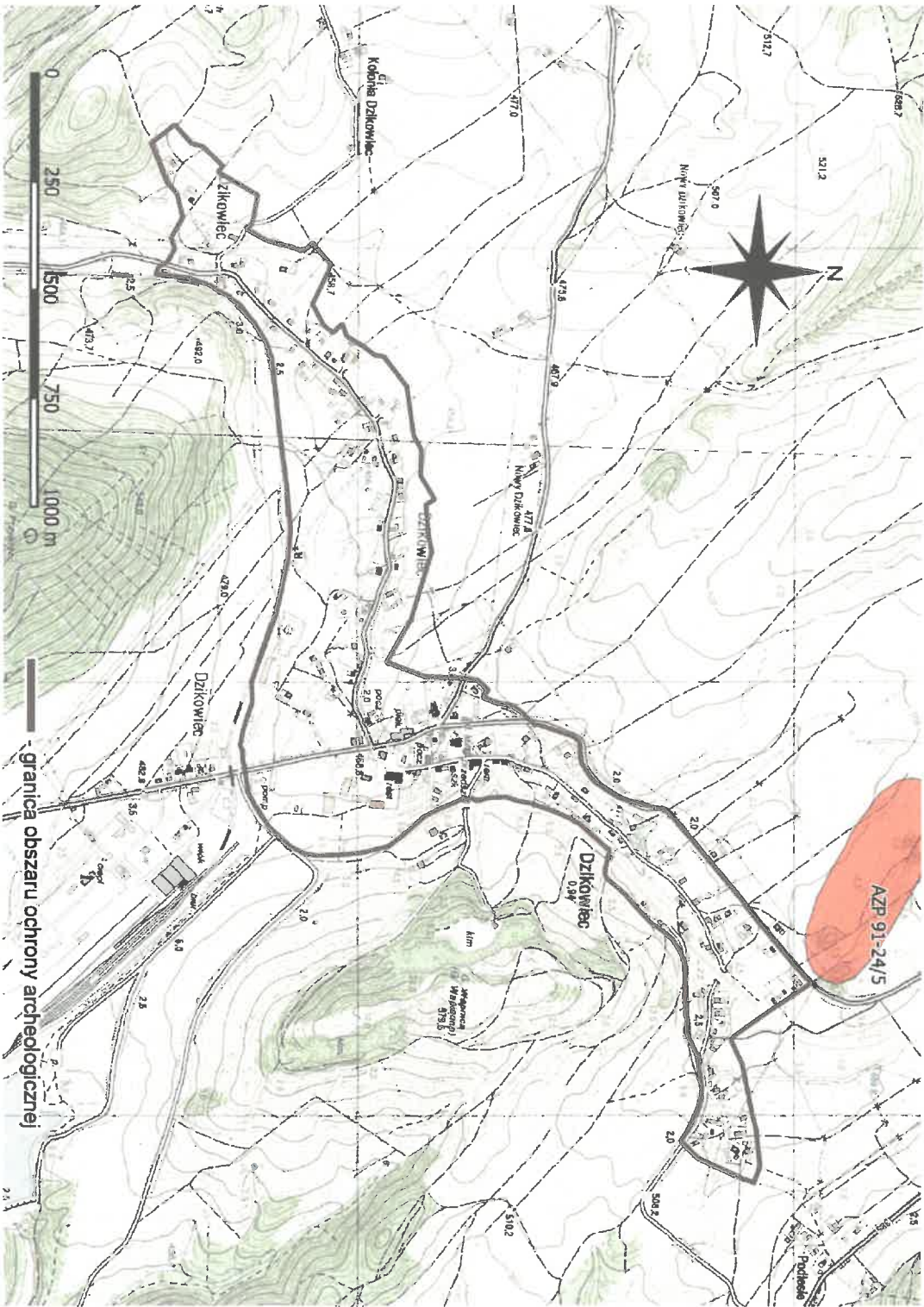
1. Nazwa

2. Czas powstania

Obszar obserwacji archeologicznej nowożytnego siedliska wsi
o genezie średniowiecznej

początek XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

DZIKOWIEC

4. Adres (ulica, nr posesji).

Obszar wsi

5. Przynależność administracyjna
województwo DOLNOŚLĄSKIE

powiat KŁODZKI

Gmina NOWA RUDA

6. Współrzędne geograficzne

N: 50°34'05.41" E: 16°57'22.63"

7. Użytkowanie obecne.

mieszkalne
rolne
usługowe
przemysłowe

8. Stan zachowania.

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie.

Nazwy: Eberhardisdorf, Eberhardsdorf, Ebrihardisdorf, Klein Ebersdorf, Ebrhardivilla, Erberthartsdorf, Ebersdorf bei Neurode.

Historia: wieś powstała najpóźniej na początku XIV w. Kościół wzmiankowany w 1337 r. W drugiej połowie XIV w. handlowano niewielkimi arealami ziemi należącymi do wsi. Najpóźniej od 1380 r. w Dzikowcu funkcjonuje wolne, dziedziczne sędziostwo. W świetle dokumentów ziemię należące do wsi były podzielone pomiędzy licznych właścicieli. Wiadomo, że około połowy XVI w. miejscowy kościół był bogato wyposażony. W 1628 r. Jezuiti z Kłodzka zyskują prawa do całości wsi. Funkcjonuje tu folwark sędziowski. Miejscowość nie ucierpiła podczas wojny 30-letniej. W 1677 r. jezuiti założyli na zachód od wsi kopalnię węgla kamiennego. Powstał też w Dzikowcu dwór. W 1765 (aż do 1767 r. jako własność kościelna) wieś miała 18 kmetci, 20 zagrodników, 60 chatupników, wśród których było 51 rzemieślników. W 1781, kolejny właściciel, K. Niessel założył kopalnię węgla „Lissele”. Kolejne „Glückauf Carl” i „Fortuna” powstały w 1790 i 1797 r. z inicjatywy właściciela z rodu Hoffmann. W 1787 r. Dzikowiec liczył 137 domów, posiadał kościół, szkołę, dwór z folwarkiem, młyn wodny, tartak, cegielnię, wapienniki. Większość mieszkańców utrzymywała się z rzemiosł pozarolniczych. W XIX w. miejscowość liczyła 167 domów, dwór posiadał park i oranżerię, był kościół, szpital-przytułek, browar, 4 kamieniołomy, 2 czynne kopalnie węgla, nowa szkoła, 2 gorzelnie, wapienniki, cegielnia. W końcu XIX w. wieś była duża i ludna. Posiadała kolonie i przysiółki. Na początku XX w. powstał w miejscowości przystanek kolejowy, stopniowo zaprzestano jednak wydobycia węgla, co spowodowało zmianę charakteru wsi z przemysłowo-rolnej na bardziej rolniczą. W N-W części do strefy przylega st. 91-24/5 kopalnia tępku z XV-XVI w. w kier. N-E fort z XVIII w.

Istniejące zagrożenia: inwestycje wymagające prac ziemnych,

Postulaty konserwatorskie:

Przed uzyskaniem pozwolenia na budowę zamierzenia inwestycyjne należy uzgodnić z WKZ. Podczas prac ziemnych obowiązują wymóg przeprowadzenia badań archeologicznych po uzyskaniu decyzji WKZ.

Źródła:

- Słownik geografii turystycznej Sudetów, t. 11, Góry Sowie, Wzgórza Włodzickie, M. Staff [red.], Wrocław 1995 (2015), wydawnictwo I-Bis;
- Gmina Nowa Ruda pow. Kłodzki studium środowiska kulturowego, praca zbiorowa, ROBIDZ, Wrocław 2005,
- Volkmar F., Hohnaus W., Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz 1-5, Habelschwerdt 1883–1891,
- Archeologiczne Zdjęcie Polski, karty KEZA, gm. Nowa Ruda, DWUOZ del. w Wałbrzychu.
- Meißischblatt 1:25000, arkusz 5465 (3189) Neurode, 1883 r., 1937 r.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

listopad 2020r.

Iwona Solisz

Damian Chamski

Maciej Krzywka